

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

ԻՐԱՎԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ

ԵՊՀ իրավագիտության ֆակուլտետի
ասպիրանտների և հայցորդների
նստաշրջանի
նյութերի ժողովածու

1(1) 2018

Երևան - 2018

Հրատարկության է երաշխավորել Երևանի պետական
համալսարանի գիտական խորհուրդը

Գլխավոր խմբագիր՝
իրավ. գիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր,
ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս Գ. Ս. Ղազինյան

Խմբագրակազմ՝

*իրավ. գիտ. դոկտոր,
պրոֆեսոր Ա. Հ. Գաբրուզյան
իրավ. գիտ. դոկտոր,
պրոֆեսոր Ս. Ա. Դիրբանդյան
իրավ. գիտ. դոկտոր,
պրոֆեսոր Գ. Բ. Դանիելյան
իրավ. գիտ. դոկտոր,
պրոֆեսոր Ա. Ս. Հայկյանց
իրավ. գիտ. դոկտոր,
պրոֆեսոր Ա. Գ. Վաղարշյան
իրավ. գիտ. դոկտոր,
պրոֆեսոր Վ. Դ. Ավետիսյան
իրավ. գիտ. դոկտոր,
պրոֆեսոր Վ. Վ. Ստեփանյան
իրավ. գիտ. թեկնածու,
դոցենտ Կ. Ա. Գևորգյան
իրավ. գիտ. թեկնածու,
դոցենտ Ս. Գ. Մեղրյան*

Հիմնադիր և հրատարակիչ՝
Երևանի պետական
համալսարան

Խմբագրության հասցեն՝
ՀՀ, 0025, Երևան,
Ալեք Մանուկյան 1,
ԵՊՀ իրավագիտության
ֆակուլտետ:
Հեռ.՝ 060-71-02-43

Էլ. կայք՝ publications.yasu.am
publishing.yasu.am

Խմբագրությունը կարող է
հրապարակել նյութեր՝
համամիտ չլինելով
հեղինակների
տեսակետներին:

e-mail: law@yasu.am

Տպագրական 24.25 մամուլ:

Տպաքանակը՝ 100
Հանձնված է շարվածքի՝
15.01.2018
Հանձնված է տպագրության՝
20.04.2018

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Varser Karapetyan

CURRENT TENDENCIES OF ECONOMIC, SOCIAL
AND CULTURAL RIGHTS 6

Կարեն Ամիրյան

ՕՐԵՆՍԴԻՐ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԻՐԱՎԱԿԱՆ
ՊԱՏԱՄԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ 16

Հարությունյան Հայկ

ՀՀ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՁԵՎԻ ԷՎՈԼՅՈՒՑԻԱՆ ՀՀ
ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԲԱՐԵՓՈԽՈՒՄՆԵՐԻ ԼՈՒՅՄԻ ՆԵՐՔՈ . 28

Ռոզա Աբաջյան

ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՒ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՁԵՎԵՐԻ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՄԻՏՈՒՄՆԵՐԸ
ՆՈՐ ԴԱՐԱՇՐՁԱՆՈՒՄ ԵՎ ՀԱՅ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ-ԻՐԱՎԱԿԱՆ
ՄԻՏՔԸ 42

Կարեն Հակոբյան

ԼՍՎԱԾ ԼԻՆԵԼՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔԸ՝ ՈՐՊԵՍ ՊԱՏՇԱՃ
ՎԱՐՉԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ԲԱՂԱԴՐԱՏԱՐԸ 54

Սոսն Բարսեղյան

ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ԻՐԱՑՄԱՆ
ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ
ԲԱՐԵՓՈԽՈՒՄՆԵՐԻ ՀԱՄԱՏԵՔՍՏՈՒՄ 71

Արմինե Դանիելյան

ՎԱՐՉԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՒՄ
ԵԶՐՈՒԹԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴԻ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐԸ 84

Լիլիթ Մելիքսեթյան

ՀԱՆՐԱՔՎԵԻ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ ՕՐԵՆՍԴՐԱԿԱՆ
ԱՄՐԱԳՐՈՒՄՆ ՈՒ ԿԱՅԱՅՈՒՄԸ 1991-1995 ԹԹ..... 96

Տարևիկ Նահապետյան

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԻ
ԿԱՏԱՐՄԱՆ ՎԱՐՈՒՅԹԻ ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՆ
ՈՒ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐԸ 112

Գևորգ Պողոսյան

ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ
ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՈՒՄ ՍՏԱՅՎՈՂ ԳՈՒՄԱՐԻ
ԲԱՇԽՄԱՆ ԱՐԳԵԼՔԻ ՈՐՈՇ ԱՍՊԵԿՏՆԵՐ 130

Մովսես Խաչատրյան

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՏՈՒՑՄԱՆ ՄԵՐԺՈՒՄԸ ՕՐԵՆՔՈՎ
ՍԱՀՄԱՆՎԱԾ ՀԻՄՔԵՐՈՎ..... 147

Արամ Ղափամանյան

ՍՊԱՌՈՂԱԿԱՆ ԼԻԶԻՆԳԻ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՎՈՐՄԱՆ
ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՀՀ-ՈՒՄ 162

Շուշանիկ Ղուկասյան

ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ ԹԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԵՏԵՎԱՆՔՈՎ
ՊԱՏՃԱՌՎԱԾ ՎՆԱՍԻ ՀԱՄԱՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ
ԿՐՈՂ ԱՆՁԻՆՔ 177

Անի Մուրաֆյան

ԿԵՂԾ ԵՎ ՇԻՆԾՈՒ ԳՈՐԾԱՐՔՆԵՐԻ ԱՆՎԱՎԵՐՈՒԹՅԱՆ
ՀԵՏԵՎԱՆՔՆԵՐԻ ԿԻՐԱՌՄԱՆ ՊԱՀԱՆՋ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԵԼՈՒ
ԿՈՂՄԵՐԻ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՍԱՀՄԱՆԱՓՈՎՄԱՆ
ՀԻՄՆԱՀԱՐՅԸ..... 193

Ռուբինա Պետրոսյան

ԱՌԱՆՑ ԾՆՈՂԱԿԱՆ ԽՆԱՄՔԻ ՄՆԱՅԱԾ ԵՐԵԽԱՆԵՐԻ
ԱՆՁՆԱԿԱՆ ՈՉ ԳՈՒՅՔԱՅԻՆ ԵՎ ԳՈՒՅՔԱՅԻՆ
ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ
ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ 208

Տաթևիկ Գևորգյան

ՊԱՏԻԺ ՆՇԱՆԱԿԵԼՈՒ ՄԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐԸ ՀԱՆՑԱԳՈՐԾՈՒ-
ԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԴԵՊՔՈՒՄ 233

Նունե Հայրապետյան

ՊՐՈԲԱՑԻՈՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅԱՆ ՁԵՎԱՎՈՐՄԱՆ ԵՎ
ԿԱՅԱՑՄԱՆ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՓՈՐՁԸ ԵՎ ՀՀ-ՈՒՄ. ԴՐԱ
ՆԵՐԴՐՄԱՆ ՀԵՌԱՆԿԱՐՆԵՐԸ 247

Լիանա Եղիզարյան

ՊԱՏԻԺԸ ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆՈՐԵՆ ՉԿԻՐԱՌԵԼՈՒ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ
ՀԱՄԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆԸ, ԷՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՏԵՂԸ ՀՀ ՔՐԵԱԿԱՆ
ՕՐԵՆՍԳՐՔՈՒՄ 261

Սրբուհի Գայան

ԻՐԱՎԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱՆՁԱՆՑ ՔՐԵԱԿԱՆ
ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ ՆԵՐԴՐՄԱՆ
ՆՊԱՏԱԿԱՀԱՐՄԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՀ-ՈՒՄ 275

Լիլիթ Պետրոսյան

ԳՈՐԾԻ ՓԱՏՏԱԿԱՆ ՀԱՆԳԱՄԱՆՔՆԵՐՆ Ի ՊԱՇՏՈՆԵ
ՊԱՐԶԵԼՈՒ ("EX OFFICIO") ՍԿԶԲՈՒՆՔԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ
ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ..... 287

Անի Միքայելյան

ՄԻՍՅԱՆՑ ՀԵՏ ԿԱՊԿԱԾ ԳՈՐԾԵՐԻ ԸՆԴԴԱՏՈՒԹՅՈՒՆԸ
ՈՐՊԵՍ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԸՆԴԴԱՏՈՒԹՅԱՆ ԻՆՔՆՈՒՐՈՒՅՆ
ՏԵՍԱԿ 299

Անի Դանիելյան

ՄԻՆԶԴԱՏԱԿԱՆ ՎԱՐՈՒՅԹԻ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ՆԱԽՆԱԿԱՆ
ԴԱՏԱԿԱՆ ՎԵՐԱՀՄԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ՝ ՈՐՊԵՍ
ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ԵՐԱՇԽԻՔ 321

Առնոլդ Վարդանյան

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԲՆՈՒՅԹԻ ՀԱՐԿԱԴՐԱՆՔԻ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ
ԿԻՐԱՌՄԱՆ ՎԱՐՈՒՅԹԻՆ ԱՆՄԵՂՍՈՒՆԱԿ ԱՆՁԱՆՑ
ՍԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԱՊԱՀՈՎՄԱՆ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱ-
ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ ՀՀ ՔՐԵԱԿԱՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ 336

Էմմա Ավագյան

ԽՈՇՏԱՆԳՄԱՆ ՔՐԵԱԻՐԱՎԱԿԱՆ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ..... 352

Նազելի Թովմասյան

ՆԵՐԴՐՈՒՄՆԵՐԻ ՀԱՍԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ
ԻՐԱՎՈՒՆՔՈՒՄ 368

Ռոմելա Մանուկյան

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆՈՒՄ ԳՏՆՎՈՂ ՕՏԱՐԵՐԿՐՅԱ ՌԱԶՄԱԿԱՆ
ԲԱԶԱՆԵՐԻ ԿԱՐԳԱՎԻՃԱԿԻ ԵՎ ՊԵՏԱԿԱՆ ԻՆՔՆԻՇԽԱՆՈՒ-
ԹՅԱՆ ՀԱՐԱԲԵՐԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐԸ..... 380

**ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՏՈՒՑՄԱՆ ՄԵՐԺՈՒՄԸ ՕՐԵՆՔՈՎ
ՄԱՀՄԱՆՎԱԾ ՀԻՄՔԵՐՈՎ**

Ապահովագրական ընկերության կողմից ապահովագրական հատուցումը առաջին հերթին մերժվում է ապահովագրության պայմանագրով որպես ապահովագրական պատահար նախատեսված դեպքի, իրադարձության բացակայության հիմքով, քանի որ ապահովագրական պատահար տեղի ունեցած լինելը հաստատված չլինելու դեպքում ապահովագրողի մոտ ապահովագրական հատուցում տրամադրելու պարտավորություն չի առաջանում: Միննույն ժամանակ որոշակի հիմքերի առկայության պայմաններում ապահովագրական հատուցումը կարող է մերժվել կամ հատուցման չափը նվազեցվել անգամ ապահովագրական պատահար տեղի ունեցած լինելու դեպքում: Ապահովագրական հատուցման մերժումը կարող է տեղի ունենալ երեք տարբեր կառուցակարգերով՝ ա) երբ տեղի չի ունեցել ապահովագրական պատահար, բ) տեղի է ունեցել ապահովագրական պատահար, սակայն առկա են հանգամանքներ, որոնց ուժով ապահովագրողն իրավունք ունի մերժել ապահովագրական հատուցումը, գ) տեղի է ունեցել ապահովագրական պատահար, սակայն առկա են հանգամանքներ, որոնց ուժով ապահովագրողն ազատվում է ապահովագրական հատուցում վճարելուց²:

Ինչպես արդեն նշել ենք վերևում, ապահովագրական հատուցման վճարումը մերժելու առաջնային հիմքը պայմանագրով նախատեսված ապահովագրական պատահարը տեղի չունենալն է: Ապահովագրական հատուցումը վճարելու կամ մերժելու վերաբերյալ որոշում կայացնելիս ապահովագրողը նախ պետք է պարզի ապահովագրական պատահար տեղի ունեցած լինելու հանգամանքը, իսկ նշված փաստը հաստատված չլինելու դեպքում ապահովագրական

¹ ԵՊՀ քաղաքացիական իրավունքի ամբիոնի ասպիրանտ, գիտ. դեկավար ի.գ.դ., պրոֆեսոր Ա. Մ. Հայկյանց:

² Տե՛ս **Фогельсон Ю. Б.**, Страхование право: Теоритические основы и практика применения: монография- М.: Норма: Инфра-М., 2012, стр. 343:

հատուցումը մերժելու օրենքով կամ պայմանագրով նախատեսած այլ հիմքերի քննարկումը առարկայագուրկ է: Ապահովագրական պատահարը տեղի ունեցած լինելու և դրա արդյունքում ապահովագրված գույքին վնաս պատճառված լինելու փաստի ապացուցման պարտականությունը կրում է ապահովադիրը (շահառուն):

Ապահովագրական հատուցումը մերժելու կամ նվազեցնելու իրավունք առաջացնող հանգամանքների առկայության դեպքում ապահովագրողն իր հայեցողությամբ կարող է օգտվել նշված իրավունքից կամ վճարել ամբողջական ապահովագրական հատուցում: Ինչ վերաբերում է ապահովագրական հատուցումը մերժելու այնպիսի հիմքերին, որոնց առկայության դեպքում ապահովագրողն ազատվում է ապահովագրական հատուցումը վճարելուց, ապանշված հիմքերի առկայության դեպքում ամբողջությամբ կամ մասնակիորեն դադարում է կոնկրետ ապահովագրական պատահար տեղի ունենալու ուժով ծագած ապահովագրական հատուցումը վճարելու պարտականությունը, սակայն չի դադարում պայմանագրի գործողության ընթացքում ապահովագրության ծառայություն մատուցելու պարտավորությունը: Այդպիսի հիմքերի առկայության դեպքում ապահովագրողն ապահովագրական հատուցում վճարելու պարտականություն չունի, ուստի նմանատիպ մերժման հիմքերի առկայության դեպքում ապահովագրողի կողմից վճարված գումարը հանդիսանում է ոչ թե ապահովագրական հատուցում, այլ՝ գույքի անհատույց փոխանցում:

Ապահովագրական հատուցումը մերժելու կամ նվազեցնելու հիմքերը սահմանվում են ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքով¹ (այսուհետ՝ Օրենսգրք) և այդպիսիք կարող են սահմանվել նաև ապահովագրության պայմանագրով: Ապահովագրական հատուցումը մերժելու հիմքերը Օրենսգրքում սահմանված են ոչ կանոնակարգված ձևով, մասնավորապես՝ այդպիսի հիմքերի մի մասը սահմանվում է «ապահովագրական հատուցման նվազեցումը և հատուցման մերժման հիմքերը վերտառությամբ» 1003¹-րդ և «ապահովագրական հա-

¹ Ընդունվել է 05.05.1998 թ., ուժի մեջ է մտել 01.01.1999 թ.: ՀՀՊՏ 1998.08.10/17(50) ՀՕ-239

տուցումը և ապահովագրական գումար վճարելուց ազատելը¹ վերտառությամբ 1020-րդ հոդվածներում, իսկ մնացած հիմքերը բաշխված են Օրենսգրքի տարբեր հոդվածներում (1010 -րդ հոդվածի 7-րդ մաս, 1015-րդ հոդվածի 3-րդ մաս, 1017-րդ հոդվածի 2-րդ մաս, 1018-րդ հոդվածի 3-րդ մաս, 1019-րդ հոդվածի 1-ին մաս, 1021-րդ հոդվածի 4-րդ մաս): Ընդ որում՝ որոշ նույնական հիմքեր միաժամանակ ներառված են Օրենսգրքի տարբեր հոդվածներում, և մի հոդվածում սահմանվում են որպես ապահովագրական հատուցումը մերժելու իրավունք, իսկ մեկ այլ հոդվածում՝ որպես ապահովագրական հատուցումը վճարելու պարտականության դադարման հիմք (հոդվածներ 1003¹ և 1020): Մեր կարծիքով նշված ինստիտուտի իրավական կարգավորումն առավել համակարգված և արդյունավետ դարձնելու նպատակով անհրաժեշտ է պարզեցնել ապահովագրական հատուցումը մերժելու կառուցակարգը՝ որպես մերժման հնարավորություն թողնելով միայն այն դեպքերը, երբ ա) երբ տեղի չի ունեցել ապահովագրական պատահար, բ) տեղի է ունեցել ապահովագրական պատահար, սակայն առկա են հանգամանքներ, որոնց ուժով ապահովագրողն իրավունք ունի մերժել ապահովագրական հատուցումը:

Ապահովագրական պատահարը դիտավորության արդյունքում տեղի ունենալը

Ապահովագրական հատուցումը մերժելու հիմք են հանդիսանում նաև այն դեպքերը, երբ ապահովագրական պատահարն առաջանում է ապահովադրի կամ ապահովագրված անձի կամ շահառուի դիտավորության հետևանքով: Նշված հիմքի նախատեսումն ուղղված է այնպիսի դեպքերը կանխելուն, երբ կողմը ապահովագրական պատահար առաջացնելու և ապահովագրական հատուցում ստանալու միջոցով շահույթ ստանալու նպատակ է հետապնդում: Հատ-

¹ Մեր կարծիքով «ապահովագրական գումար վճարելը» ձևակերպումն իրավաչափ չէ, քանի որ ապահովագրական գումարը հանդիսանում է ապահովագրության պայմանագրի էական պայմաններից մեկը, որը թվաբանական տեսքով արտահայտում է ապահովագրողի կողմից մատուցվող ապահովագրության ծառայության ծավալը՝ սահմանելով վերջինիս կողմից վճարման ենթակա ապահովագրական հատուցման առավելագույն չափը: Իսկ ապահովագրողի կողմից վճարվող գումարը կոչվում է ապահովագրական հատուցում:

կանչական է այն, որ ապահովագրական հատուցումը մերժելու քննարկվող հիմքը միաժամանակ նախատեսվում է Օրենսգրքի 3 տարբեր հոդվածներում (1003¹, 1019 և 1020): Ընդ որում՝ եթե 1003¹-րդ հոդվածում նշված հիմքով ապահովագրական հատուցումը մերժելը սահմանվում է որպես ապահովագրողի իրավունք, ապա 1019-րդ և 1020-րդ հոդվածներում սահմանվում է, որ նշված հիմքի առկայության դեպքում «ապահովագրողն ազատվում է ապահովագրական հատուցումը վճարելուց»: Մեր կարծիքով նշված հիմքով ապահովագրական հատուցման մերժումը պետք է սահմանվի ոչ թե որպես ապահովագրողի իրավունք, այլ՝ վերջինիս ապահովագրական հատուցում վճարելուց ազատող հիմք, քանի որ ապահովագրական պատահար առաջացնելու ապահովադրի կամ շահառուի դիտավորության առկայության դեպքում այլևս առկա չէ ապահովագրական պատահար, քանի որ բացակայում է պատահարի պարտադիր հատկանիշներից մեկը՝ ապահովագրական պատահարի պատահական, կողմերի կամքից անկախ լինելը, և ապահովագրական պատահարի բացակայության պայմաններում ապահովագրական հատուցում վճարելու հնարավորության նախատեսելը հիմնավորված չէ:

Ապահովագրական հատուցման վճարումը մերժելու նշված հիմքի վերաբերյալ Օրենսգրքում առկա տարակարծություններն այսքանով չեն ավարտվում: Մասնավորապես՝ որպես ապահովագրական հատուցումը մերժելու հիմք 1019-րդ հոդվածը սահմանում է ապահովագրական պատահարը ապահովադրի կամ ապահովագրված անձի կամ շահառուի *դիտավորության* հետևանքով վրա հասնելը, իսկ Օրենսգրքի 1003¹ և 1020-րդ հոդվածներում որպես մերժման հիմք սահմանվում են պատահարը ապահովադրի կամ ապահովագրված անձի կամ շահառուի *դիտավորությամբ կատարված գործողությունների հետևանքով* առաջանալը: Մեր կարծիքով նշված ձևակերպումներից առավել հիմնավորված է 1019-րդ հոդվածում առկա ձևակերպումը, քանի որ նշված դեպքում դիտավորությունը վերաբերվում է անմիջականորեն ապահովագրական պատահար առաջացնելուն, մինչդեռ 1003¹ և 1020-րդ հոդվածներում առկա ձևակերպմամբ ապահովագրական հատուցումը կարող է մերժվել ոչ միայն այն դեպքերում, երբ դիտավորությունն ուղղված է ոչ թե ապահովագրական պատահար առաջացնելուն, այլ նաև այն դեպքերում, երբ դիտավորությունը վերաբերել է պատահարը առաջացրած

գործողությունների կատարմանը: Օրինակ՝ տրանսպորտային միջոցի վարորդը կարող է դիտավորությամբ թույլ տալ ՃԵԿ-ի կանոնների խախտում, որի արդյունքում տեղի ունենա ավտովթար, որն ըստ պայմանագրի կհանդիսանա ապահովագրական պատահար: Տվյալ դեպքում դիտավորությունն առկա է եղել ՃԵԿ-ի կանոնները խախտող գործողությունները կատարելու մեջ, սակայն վարորդի մոտ անմիջականորեն ապահովագրական պատահար՝ ավտովթար առաջացնելու մտադրությունը կարող է առկա չլինել: Մեր կարծիքով ապահովագրական հատուցումը մերժելու հիմք պետք է լինի ոչ թե պատահար առաջացրած գործողությունները դիտավորությամբ կատարված լինելը, այլ այնպիսի դիտավորությունը, որն անմիջականորեն ուղղված է եղել ապահովագրական պատահար առաջացնելուն: Հաշվի առնելով վերոգրյալը՝ առաջարկում ենք նշված մերժման հիմքի նախատեսումը մեկ հոդվածում՝ 1019-րդ հոդվածով սահմանված բովանդակությամբ:

Ապահովագրական հատուցումը մերժելու քննարկվող հիմքի վերաբերյալ Օրենսգրքի 1020-րդ հոդվածի 3-րդ մասը սահմանվում է բացառություն, մասնավորապես՝ ապահովագրողը չի ազատվում ապահովագրական հատուցում և ապահովագրական գումար վճարելու պարտականությունից, եթե ապահովադիրն ապացուցում է, որ ապահովագրական պատահարի տեղի ունենալու մեջ բացակայում է դիտավորությունը: Մեր կարծիքով նշված նորմի նախատեսումը հիմնավորված չէ, քանի որ ապահովադիրի վրա ոչ իրավաչափորեն դրվում է ապահովագրական պատահարի առաջացման մեջ իր կամ շահառուի դիտավորության բացակայության ապացուցման բեռը, մինչդեռ, ապահովագրողը պետք է ապացուցի պատահարը առաջացնելու դիտավորության առկայության փաստը, որը հաստատված չլինելու դեպքում չպետք է հնարավորություն ունենա նշված հիմքով մերժել ապահովագրական վճարումը: Հաշվի առնելով վերոգրյալը՝ առաջարկում ենք խմբագրել Օրենսգրքի 1020-րդ հոդվածը՝ հանելով 3-րդ մասի 3-րդ կետը:

Ապահովագրական հատուցման մերժումը կապված սուբրոգացիայի իրավունքի իրականացման հետ

Օրենսգրքի 1021-րդ հոդվածը պարունակում է ապահովագրական հատուցումը մերժելու ևս երկու հիմք, որոնք անմիջականորեն ուղղված են սուբրոգացիայի իրավունքի իրականացումն ապահովել-

լուն: Մասնավորապես՝ ա) ապահովագրողն ազատվում է ապահովագրական հատուցում վճարելուց, եթե ապահովադիրը (ապահովագրված անձը, շահառուն) հրաժարվել է ապահովագրողի կողմից հատուցված վնասների համար պատասխանատու անձի նկատմամբ պահանջի իրավունքից. օրինակ պարտքի ներմամբ, բ) երբ այդ իրավունքն իրականացնելն անհնարին է դարձել ապահովադրի (ապահովագրված անձի, շահառուի) մեղքով: Սուբրոգացիայի իրավունքի իրականացումն առաջին հերթին կարող է անհնար դառնալ այն դեպքերում, երբ ապահովադիրը (շահառուն) չի կատարում ապահովագրողին իր պահանջի իրավունքը հավաստող փաստաթղթերն ու այլ ապացույցները հանձնելու և փոխանցված պահանջի իրավունքն իրականացնելու համար բոլոր անհրաժեշտ տեղեկությունները հայտնելու պարտավորությունը (1021-րդ հոդված 3-րդ մաս), որի արդյունքում ապահովագրողը չի կարողանում իրականացնել վնաս պատճառած անձի նկատմամբ իր պահանջի իրավունքը:

Սուբրոգացիան հանդիսանում է պարտատիրոջ իրավունքներն այլ անձի անցնելու օրենքով նախատեսված եղանակներից մեկը և պարտապանի նկատմամբ ունեցած պահանջի իրավունքը՝ վճարված ապահովագրական հատուցման գումարի մասով սուբրոգացիայի կարգով փոխանցվում է ապահովագրողին նույն բովանդակությամբ ինչ պատկանել է սկզբնական պարտատիրոջը: Վերոնշյալ հանգամանքով պայմանավորված պահանջի իրավունքն իրականացնելը կարող է անհնար դառնալ նաև ապահովադրի (շահառուի) կողմից պարտավորության առանձին տեսակների համար նախատեսված վնասի հատուցման պահանջ ներկայացնելու ընթացակարգային կանոնները չպահպանելու հետևանքով¹: Օրինակ՝ Օրենսգրքի 838-րդ հոդվածը ապրանքային պահեստում պահատվության պայմանագրի շրջանակներում սահմանում է, որ ապրանքի տերը և ապրանքային պահեստն իրավունք ունեն ապրանքը վերադարձնելիս պահանջել զննելու ապրանքը և ստուգելու քանակը: Եթե ապրանքը վերադարձնելիս պահեստի և ապրանքատիրոջ կողմից համատեղ չի զննվել կամ ստուգվել, ապա ապրանք ստանալիս դրա անպատշաճ պահատվության հետևանքով վնասվածքի կամ պակասած ապրանք-

¹ Տե՛ս **В. Ю. Абрамов**, Страхование: Теория и практика. – М. Вольтерс Клувер, 2007, էջ 176:

քի մասին գրավոր դիմումը պետք է պահեստ ներկայացվի անհապաղ, իսկ այն պակասորդի կամ վնասվածքի դեպքում, որը չէր կարող բացահայտվել ապրանքը սովորական եղանակով ընդունելիս՝ այն ստանալուց եռօրյա ժամկետում: Սույն կետի առաջին պարբերությունում նշված դիմումի բացակայության դեպքում համարվում է, որ պահեստի կողմից ապրանքը վերադարձվել է պահեստային պայմանագրի պայմաններին համապատասխան, եթե այլ բան ապացուցված չէ: Ներկայացված օրինակում, եթե ապրանքատերը չի կատարել ապրանքը զննելու և պահատվության հանձնված գույքի վնասվածքի մասին ապրանքային պահեստ գրավոր դիմում ներկայացնելու պարտավորությունը և հետագայում գույքը պահատվության գտնվելու ընթացքում վնասվելու հիմքով դիմել է ապահովագրական ընկերություն, ապա վերջինս իրավունք ունի մերժել ապահովագրական հատուցումը կամ արդեն իսկ վճարված լինելու դեպքում պահանջել վերադարձնել այն, քանի որ վերջինիս մեղքով ապահովագրողը հնարավորություն չի ունենա ապացուցել գույքը պահատվության ընթացքում վնասվելու փաստը և պահանջ ներկայացնել պահառուի նկատմամբ: Նշված հիմքով ապահովագրական հատուցումը կարող է մերժվել նաև այն դեպքերում, երբ ապահովագրողը ապահովադրի կամ շահառուի մեղքով բաց է թողնում պահանջ ներկայացնելու հայցային վաղեմության ժամկետը:

Գործնականում հաճախ ապահովագրական ընկերությունները, վկայակոչելով Օրենսգրքի 1021-րդ հոդվածը, մերժում են ապահովագրական հատուցումը այն դեպքերում, երբ առկա է ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի¹ 183-րդ հոդվածով նախատեսված մասնավոր բողոքի հիման վրա հարուցվող քրեական գործ և քրեական գործի հարուցումը մերժվել է տուժողի բողոքի բացակայության հիմքով, որի արդյունքում չի հայտնաբերվել վնաս պատճառելու համար պատասխանատու անձը: Ֆինանսական համակարգի հաշտարարի կողմից դիրքորոշում է արտահայտվել այն մասին, որ քրեական գործ չհարուցելը չի նշանակում քաղաքացիական պատասխանատվությունից ազատում կամ վերջինիս հանդեպ ունեցած պահանջից հրաժարում: Ճիշտ է քրեական գործ չհարուցելը կարող է դժվարացնել մեղավոր անձի հայտնաբերումը, սակայն դա դեռևս անհնարին չի

¹ Ընդունվել է 10.07.1998 թ., ուժի մեջ է մտել 12.01.1999 թ., ՀՀՊՏ 1998.09.21/22(55) ՀՕ-248:

դարձնում պահանջի իրավունքի իրականացումը, քանի որ այն չի հանդիսանում միակ պայման սուբրոգացիայի իրականացման համար¹: Անձի քրեական և քաղաքացիական պատասխանատվության սահմանազատման վերաբերյալ 11.02.2003 թ. դիրքորոշում է արտահայտվել նաև Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի կողմից «Ռինգվոլդը ընդդեմ Նորվեգիայի» գործով²: ՌԴ Գերագույն դատարանը դիրքորոշում է արտահայտել այն մասին, որ քրեական գործի հարուցումը մերժելու մասին որոշումը և քրեական հետապնդման մարմինների այլ գործողությունները և որոշումները չբողոքարկելը ևս չի կարող հիմք հանդիսանալ ապահովագրական հատուցման վճարումը մերժելու համար³: Համաձայնվելով նշված տեսակետների հետ՝ գտնում ենք, որ քրեական գործ հարուցված չլինելու հիմքով ապահովագրական հատուցման մերժումը իրավաչափ չէ, քանի որ ապահովագրի (շահառուի) մոտ քրեական գործ հարուցելու պարտավորություն առկա չէ, և դա հանդիսանում է ընդամենը վերջինիս կամահայտությունը մեղավոր կողմին քրեական պատասխանատվության ենթարկելու վերաբերյալ: Մեր կարծիքով նշված նորմի կիրառությունը հեշտացնելու նպատակով ապահովագրական ընկերությունները իրենց կողմից կազմված ստանդարտ պայմաններում պետք է ներառեն այն պարտականությունները, որոնց կատարումը կհեշտացնի սուբրոգացիայի իրավունքի իրականացումը:

Ապահովագրական հատուցման մերժումը ապահովագրավճարի կետանցման հետևանքով

Օրենսգրքի 1010-րդ հոդվածի 8-րդ մասը սահմանում է ապահովագրական հատուցումը մերժելու ևս մեկ հիմք, եթե ապահովագրա-

¹ Տե՛ս Ֆինանսական համակարգի հաշտարար, Պահանջ ուղղված ապահովագրական ընկերության դեմ՝ տրանսպորտային միջոցի ապահովագրության շրջանակներում, էլ. աղբյուր՝ <http://fsm.am/Portals/0/Users/002/02/2/%D5%86%D5%A1%D5%AD%D5%A1%D5%A4%D5%A5%D5%BA%202014-%D5%A1%D5%BA.1.pdf> դիտման ամսաթիվ՝ 14.11.2017:

² Տե՛ս European Court of Human rights, Case of Ringvold v. Norway, judgment 11.02.2003 <https://www.legal-tools.org/doc/de2d13/pdf/>:

³ Տե՛ս Постановление Пленума Верховного суда о применении судами законодательства о добровольном страховании имущества граждан, 27.06.2013 N 20 пункт 33:

կան պատահարն առաջացել է ապահովագրավճարը վճարելու համար նախատեսված լրացուցիչ ժամկետի ավարտից հետո, և ապահովադիրը չի վճարել ապահովագրավճարը, ապա ապահովագրողն ազատվում է հատուցում կատարելու պարտականությունից, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ապահովադիրն ապացուցում է, որ ապահովագրավճարը չի վճարվել իրենից անկախ հանգամանքներում: Նույն հոդվածի 4-րդ մասը որպես ապահովագրության պայմանագիրն ուժի մեջ մտնելուց հետո *միանվագ կամ առաջին հերթական ապահովագրավճարը չվճարելու* հետևանք սահմանում է, որ ապահովագրողն իրավունք ունի միակողմանիորեն լուծելու ապահովագրության պայմանագիրը, իսկ 3-րդ մասը սահմանում է, որ եթե ապահովագրական պատահարը տեղի է ունեցել մինչև հերթական ապահովագրավճարի վճարումը, որը կետանցվել է, ապա ապահովագրողն իրավունք ունի վճարման ենթակա ապահովագրական հատուցման չափը որոշելիս հաշվանցելու կետանցված ապահովագրական վճարի գումարը: Իր հերթին Օրենսգրքի 1010-րդ հոդվածի 6-րդ և 7-րդ մասերով սահմանվում է, որ եթե հերթական ապահովագրավճարի վճարումը կետանցվելու դեպքում ապահովագրողը ապահովագրավճարի համար սահմանում է լրացուցիչ ժամկետ՝ այդ մասին ծանուցելով ապահովադիրին, եթե այլ բան նախատեսված չէ պայմանագրով: Լրացուցիչ ժամկետի ընթացքում ապահովագրավճարը չվճարելու դեպքում ապահովագրողն իրավունք ունի միակողմանիորեն լուծելու ապահովագրության պայմանագիրը՝ առանց ապահովադիրին այդ մասին ծանուցելու:

Ստացվում է, որ ապահովագրավճարի վճարումը կետանցված լինելու հիմքով ապահովագրական հատուցման վճարումը կարող է մերժվել միայն այն դեպքում, երբ կետանցված ապահովագրավճարը վճարելու համար սահմանվել է լրացուցիչ ժամկետ, և լրացուցիչ ժամկետի ավարտից հետո այն չի վճարվել, քանի որ դեպքերում ապահովագրական հատուցման վճարումը չկատարելու հետևանքները այլ են, մասնավորապես՝ առաջին հերթական կամ միանվագ ապահովագրավճարի չվճարման դեպքում պայմանագիրը միակողմանի լուծելու հնարավորությունը, իսկ հերթական ապահովագրավճարի կետանցման դեպքում՝ վճարման ենթակա ապահովագրական հատուցումից կետանցված ապահովագրավճարի հաշվանցելու հնարավորությունը: Հերթական ապահովագրավճարը վճարելու համար սահմանված լրացուցիչ ժամկետում չվճարելու դեպքում ապա-

հովագրողն իրավունք է ստանում նաև միակողմանիորեն լուծել ապահովագրության պայմանագիրը՝ առանց այդ մասին ապահովադիրին ծանուցելու: Ինչպես բխում է ձևակերպումից ապահովագրավճարը լրացուցիչ ժամկետի ավարտից հետո վճարված չլինելու հիմքով պայմանագրի լուծումը հանդիսանում է ապահովագրողի իրավունքը, որից վերջինս կարող է նաև չօգտվել և պահպանել ապահովագրության պայմանագրի գործողությունը, որի պայմաններում պահպանվում է նաև ապահովադիրի ապահովագրավճար վճարելու պարտավորությունը և ապահովագրողը ցանկացած ժամանակ կարող է դիմել դատարան և պահանջել ապահովագրության պայմանագրով նախատեսված ապահովագրավճարի ամբողջական վճարում:

Մեր կարծիքով նշված կարգավորման պայմաններում կարող են լինել իրավիճակներ, երբ լրացուցիչ ժամկետի ավարտից հետո ապահովագրողը կարող է չլուծել պայմանագիրը և նշված ժամանակահատվածի համար ևս պահանջել ապահովագրավճար, քանի որ պայմանագիրն, ըստ էության, գործել է նաև լրացուցիչ ժամկետի ավարտից հետո, միննույն ժամանակ, նշված ժամանակահատվածում ապահովագրական պատահար տեղի ունեցած լինելու դեպքում ապահովագրողն այլևս ապահովագրական հատուցում վճարելու պարտավորություն չի կրում, քանի որ ինչպես սահմանում է 1010-րդ հոդվածի 8-րդ կետը, լրացուցիչ ժամկետի ավարտից հետո կետանցված ապահովագրավճարը վճարված չլինելու պարագայում ապահովագրողն ազատվում է ապահովագրական հատուցում կատարելու պարտականությունից: Ստացվում է, որ ապահովագրողը նման իրավիճակում կարող է ապահովագրավճար պահանջել մի ժամանակահատվածի համար, որի ընթացքում վերջինս ապահովագրության ծառայություն, ըստ էության, չի մատուցել:

Չաշվի առնելով վերոգրյալ նկատառումները՝ գտնում ենք, որ պետք է սահմանել այնպիսի կարգավորում, որի պայմաններում ապահովագրողը կամ պետք է օգտվի պայմանագիրը միակողմանիորեն լուծելու իր իրավունքից, որի դեպքում վերջինս իրավունք ունի ապահովագրավճար պահանջելու միայն մինչև պայմանագրի գործողության դադարումն ընկած ժամանակահատվածի համար, կամ իր ընտրությամբ չօգտվի ապահովագրության պայմանագրի լուծման իր իրավունքից, որի դեպքում վերջինս կարող է պահանջել

պայմանագրով նախատեսված ապահովագրավճարի ամբողջական վճարում, ինչ վերաբերում է ապահովագրավճարի կետանցմանը, ապա այն չպետք է հիմք հանդիսանա ապահովագրական հատուցման վճարումը մերժելու համար:

Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Օրենսգիրքը 1010-րդ հոդվածում իմպերատիվ կերպով սահմանում է ապահովագրավճարը չվճարելու հետևանքները՝ գտնում ենք, որ ապահովագրության պայմանագրով 1010-րդ հոդվածից տարբերվող բովանդակությամբ ապահովագրավճարի կետանցումը կամ չվճարումը չի կարող սահմանվել որպես ապահովագրական հատուցումը մերժելու հիմք: Նման դիրքորոշում է արտահայտվել նաև Ֆինանսական համակարգի հաշտարարի կողմից¹:

Միննույն ժամանակ գտնում ենք, որ Օրենսգրքի 1010-րդ հոդվածի 7-րդ մասով առանց ապահովադրին ծանուցելու ապահովագրության պայմանագրի լուծման հնարավորություն նախատեսելը արդարացված չէ, քանի որ ապահովադիրը որպես պայմանագրի կողմ պետք է հնարավորություն ունենա տեղեկանալ ապահովագրության պայմանագրի գործողությունը դադարած լինելու և դրա արդյունքում իր որոշ իրավունքներ և պարտավորություններ դադարած լինելու մասին, բացի այդ նման կարգավորման պայմաններում առկա են ռիսկեր, որ ապահովագրական ընկերությունները կարող են հետին ամսաթվով որոշումներ կայացնել ապահովագրության պայմանագիրը լուծելու վերաբերյալ և պայմանագրի լուծման մասին ապահովադրին ծանուցելու պարտականություն չունենալու պարագայում նշված փաստի ապացուցումը կարող է անհնարին թվալ: Հիմք ընդունելով վերոգրյալը առաջարկում ենք Օրենսգրքի 1010-րդ հոդվածի 7-րդ կետը խմբագրել հետևյալ բովանդակությամբ. «Եթե լրացուցիչ ժամկետի ընթացքում ապահովադիրը չի վճարում ապահովագրավճարը, ապա ապահովագրողն իրավունք ունի միակողմանի լուծելու ապահովագրության պայմանագիրը՝ *այդ մասին ե-նորյա ժամկետում ապահովադրին ծանուցելով*»:

¹ Տե՛ս Ֆինանսական համակարգի հաշտարար, 2013 թ. պահանջ ուղղված ապահովագրական ընկերության դեմ՝ կապված ապահովագրավճարի հերթական վճարումը չկատարելու հետ, էլ. աղբյուր՝ <http://fsm.am/Portals/0/Users/002/02/2/75%20Naxadep.pdf> դիտման ամսաթիվ՝ 14.11.2017:

Ապահովագրական հատուցման մերժումը մեղքի բացակայության պայմաններում

Օրենսգրքի 1020-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին կետը որպես ապահովագրական հատուցումը մերժելու բացառություն սահմանում է, որ ապահովագրողը չի ազատվում ապահովագրական հատուցում և ապահովագրական գումար վճարելու պարտականությունից, եթե ապահովադիրն այլ անձի մեղքով խախտել է ապահովագրավճարի հետ չկապված պարտականությունը, և այդ խախտումը չի հանգեցրել ապահովագրական պատահարի կամ այլ վնասի առաջացմանը: Նշված նորմը, ըստ էության վերաբերում է այն դեպքերին, երբ ապահովադիրը չի կատարել կամ ոչ պատշաճ է կատարել օրենքով կամ պայմանագրով սահմանված որևէ պարտականություն, որը կապված չէ ապահովագրավճարի վճարման հետ չկապված որևէ պարտավորություն, և նշված հանգամանքը հիմք է հանդիսացել ապահովագրական հատուցման վճարումը մերժելու համար: Նշված բացառությունից օգտվելու համար ապահովադիրը պետք է ապացուցի, որ պարտավորության չկատարումը կամ խախտումը պայմանավորված է եղել այլ անձի մեղքով, և այն չի հանգեցրել ապահովագրական պատահարի կամ այլ վնասի առաջացմանը, ընդ որում՝ նշված նորմը հավասարապես կարող է վերաբերել ինչպես օրենքով, այնպես էլ ապահովագրության պայմանագրով սահմանված հիմքերով ապահովագրական հատուցումը մերժելու դեպքերին:

Ընդհանրապես պարտավորությունների չկատարման և ոչ պատշաճ կատարման համար կիրառվող քաղաքացիաիրավական պատասխանատվությունը իրականացնում է երեք հիմնական գործառույթներ՝ փոխհատուցող, գույքային ներգործության, նախական-խող-դաստիարակչական¹: Բացառությամբ ապահովագրական պատահար տեղի ունեցած չլինելու դեպքերի, ապահովագրական հատուցման մերժման հիմքերի սահմանման նպատակները նույնանում են քաղաքացիական պատասխանատվության հետ: Ապահովագրական հատուցման մերժման փոխհատուցող գործառույթը կայանում է նրանում, որ ապահովագրական հատուցում վճարելու պարտակա-

¹ **Տե՛ս Բարսեղյան Տ.**, Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական իրավունք, Առաջին մաս (չորրորդ հրատարակություն), Երևան, «Տիգրան Մեծ» հրատարակչություն, 2014, էջ 514:

նությունից ազատելով՝ հնարավորություն է տալիս վերականգնել խախտման արդյունքում պատճառված վնասները, գույքային ներգործությունը կայանում է նրանում, որ իր կատարած խախտման նյութաիրավական հետևանք անձը զրկվում է ապահովագրական հատուցում ստանալու իրավունքից, նախականխող գործառույթը կայանում է նրանում, որ ապահովագրական հատուցումը մերժելու հնարավորությունը անձին խթանում է ձեռնպահ մնալ անբարեխիղճ վարքագիծ դրսևորելուց, իսկ դաստիարակչական գործառույթը կայանում է նրանում, որ մեկ անգամ իր կողմից կատարված խախտման արդյունքում ապահովագրական հատուցման մերժումը ևս կխթանի անձանց հետագայում ապահովագրական հարաբերություններում ձեռնպահ մնալ անբարեխիղճ վարքագիծ դրսևորելուց: Մեր կարծիքով ապահովագրական հատուցման մերժումը նմանվում է քաղաքացիաիրավական պատասխանատվությանը նաև իր առաջացման հիմքերով, մասնավորապես՝ ապահովագրական հատուցումը մերժելու հիմքերի բնույթը այնպիսին է, որ ապահովագրական հատուցման մերժումը տեղի է ունենում ապահովադրի (շահառուի) կողմից թույլ պայմանագրային պարտավորությունների այնպիսի խախտման արդյունքում, որով ապահովագրողին պատճառվում է կամ կարող է պատճառվել վնաս: Իր վերոնշյալ նմանություններով հանդերձ ապահովագրական հատուցման մերժումը չի հանդիսանում քաղաքացիաիրավական պատասխանատվության տեսակ և ի տարբերություն քաղաքացիաիրավական պատասխանատվության ապահովագրական հատուցման մերժման դեպքում ապահովադրի (շահառուի) մեղքի առկայությունը պարտադիր պայման չի հանդիսանում: Մեր կարծիքով, հաշվի առնելով ապահովագրական հատուցումը մերժելու հիմքերի՝ գույքային ներգործության միջոցով դաստիարակչական նշանակություն ունենալու նպատակը, գտնում ենք, որ ապահովագրական հատուցման մերժման համար ապահովադրի (շահառուի) մեղքի առկայությունը պետք է հանդիսանա պարտադիր պայման:

Ըստ էության 1020-րդ հոդվածով սահմանափակվել է ապահովադրի՝ օրենքով կամ պայմանագրով սահմանված որևէ պարտականություն խախտելու համար ապահովագրական հատուցումը մերժելու ձևով կիրառվող պատասխանատվությունը այն դեպքերի համար, երբ նշված խախտումը տեղի է ունեցել այլ անձի մեղքով: Մինչդեռ

մեղքի բացակայությունը կարող է պայմանավորված լինել նաև այլ հանգամանքներով, քան այլ անձանց մեղքի առկայությունը: Մեր կարծիքով որպես բացառություն առաջացնող հանգամանք պետք է սահմանվի ոչ թե այլ անձի մեղքի առկայությունը, այլ՝ պարտավորությունը խախտելիս մեղքի բացակայությունը:

Մեր կարծիքով քննարկվող նորմում չի առնվել այն հանգամանքը, որ ապահովագրական հատուցման մերժումը կարող է պայմանավորված լինել ոչ միայն ապահովադրի, այլ նաև շահառուի կողմից թույլ տրված խախտմամբ: Հաշվի առնելով վերոգրյալ նկատառումները առաջարկում ենք Օրենսգրքի 1020-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին կետը խմբագրել հետևյալ բովանդակությամբ. *«ապահովագրողը չի ազատվում ապահովագրական հատուցում վճարելու պարտականությունից, եթե **ապահովադիրը (շահառուն) ապացուցում է, որ ապահովագրավճարի վճարման հետ չկապված պարտականությունը խախտվել է իր մեղքի բացակայությամբ, և այդ խախտումը չի հանգեցրել ապահովագրական պատահարի կամ այլ վնասի առաջացման**»:*

Կարծում ենք, որ առաջարկվող փոփոխությունները կարող են նպաստել ապահովագրության պայմանագրի կողմերի իրավունքների և պարտականությունների առավել հավասարակշռմանը և ապահովագրության ինստիտուտի զարգացմանը:

ОТКАЗ В СТРАХОВОЙ ВЫПЛАТЕ НА ОСНОВАНИЯХ, ПРЕДУСМОТРЕННЫХ ЗАКОНОМ

Мовсес Хачатрян

Аспирант кафедры гражданского права ЕГУ

В статье рассмотрены три различные конструкции отказа в страховой выплате. Мы предлагаем упростить процедуру, оставив лишь две конструкции – отказ в страховой выплате из-за отсутствия страхового случая и право отказа в страховой выплате на основаниях, предусмотренных законом или договором страхования. В статье мы предлагаем отменить право страховщика в отказе в страховом возмещении из-за неуплаты страховой премии, а также определить наличие вины в нарушении обязательства в качестве обязательного элемента для отказа в страховой выплате.

REJECTION OF INSURANCE CLAIM ON THE BASIS PRESCRIBED BY LAW

Movses Khachatryan

PhD student of the Chair of Civil Law of the Faculty of Law of the YSU

In the article are described three different designs of rejection of insurance claim. The author proposes to simplify the procedure by leaving only two constructions-a refusal in insurance payment due to the absence of an insurance event and the right to refuse insurance payment on the grounds provided by law or insurance contract. The author also proposes to abolish the insurer's right to refuse insurance compensation because of non-payment of the insurance premium. The author proposes to determine the presence of guilt in the violation of the use of the *obezatelnym* Element for the refusal of the insurance payment.

Բանալի բառեր – ապահովագրական հատուցման մերժում, ապահովագրական պատահար, ապահովադիր, ապահովագրող

Ключевые слова: отказ в страховом возмещении, страховой случай, страхователь, страховщик

Key words- Insurance claim rejection, Insurance event, insurant, insurer